

ГЕОГРАФИЕ

pentru Clasa II.

DIN SCOLELE PRIMARII

de

DIMITRIE GUSTI

Boris Profesorul la Academia.

Gusti.

TIPOGRAFIA BUCURULUI ROMANU.

1859

Пропіетарії Типографієі Бєчїзмєлєї Романѣ:
TEODORŃ KODRECKŃ шї DIMITRIE ГѢСТІ.

МЕТОДЪ

към съсепоизвънъ Географіа.

Ачеастъ географіе фъкѣтъ дѣлѣ програмакъ сколаелорѣ, се дичеде къ кѣпоштинѣ дечерале де географіе ші апої къ ідрографіа ші орографіа Молдовеї дн специалѣ (адикъ кѣпоаштереа апелорѣ ші а мѣнцилорѣ); де ачеїа професорълѣ къ лзаре-аминте ва къѣта съ еспличе лѣмѣриѣ ші съ факъ съ се дичелеагъ тоци терминѣ географічѣ кѣприншѣ дн партеа днѣтѣя; пентрѣ ачестѣ сфѣршиѣ ва арѣта пе планиловѣ констрѣкциѣнеа глобълѣ, ші пе харѣтѣ тоате пѣрциле зскаѣлѣ ші але апеї към се дичеашиѣ пе еа. Кѣкоаштереа хѣрцилорѣ къ деплинѣтате де сколарѣ, есте де челѣ маї маре ациѣсторѣ днѣрѣ днѣвѣцареа географіеї. Би пе есте дакъ професорълѣ ва дичеама маї днѣтѣѣ елѣ къ крѣда пе тавелѣ, фѣгѣра Молдовеї днѣрѣцѣ ші апої ва депринде пе днѣчѣтѣлѣ а о дичеама ші сколарѣ; адѣтѣ даѣтѣ ва траѣе днѣрекциѣнеа апелорѣ челорѣ маї марѣ, фѣкѣндѣ ші пе дѣншиї а о дичеама, апої пе рѣндѣ а мѣнцилорѣ ш. а. т. Кѣ кѣпѣлѣ ачеста се ва днѣтинѣри къ десѣвѣршире дн мѣнтеа сколарѣлорѣ фѣгѣра ші скелѣтѣлѣ дечерѣ лорѣ, макар къ апроксѣмаге.

География este studiuл care ne
dăvază а cunoаște пълнїтлї не care
locuimл.

Пълнїтлї се poate studia din
trei deosebite prїvїnлї, аdїкъ 1), ка
трїнл черескл че фаче parte din unї-
versл, 2) ка трїнл фїсїкл аmlлїтїл
dлпл лецїле natлrei, 3) ка locuїnлл
а neамллї omeneскл.

География дарл care ne dăvază а
cunoаște пълнїтлї din ачесте trei
deosebite prїvїnлї се дїmparte дн:

Географїе Matematicл,

Географїе Фїсїкл,

Географїе Politicл.

КЪНОШТИЦІ ЦЕНЕРАЛЕ.

I. Къноштинци де Географіе Математикъ.

§ 1. Универсалъ се алкътеште дин о несфършире де лъми каре се пътескѣ *trъnsprі черешті саѣ стеле*. Мнтре ачесте тръпърі се деосевескѣ дове класе:

Стелеле фиксе, каре лъминеазъ де ла сине ши пъзескѣ totѣ ачеа дндепъртаре мнтре джиселе, ши

Planetеле, каре де ла сине фииндѣ мнтънекате, ресфржнгѣ лъмина стелелорѣ фиксе, мнтрециърълъ кърора се дпвжртескѣ.

Пъмжнтълъ не каре локѣимѣ есте о планетъ че се дпвжртеште мнтрециъръл съѣ ши totѣ одатъ ши мнтрециърълъ соарелѣи. Мпвжртиреа пътжнтълѣи каре се съвжршеште дп тимпѣ маі де 24 оаре, продъче скімвареа *зіелелорѣ* ши а *попцилорѣ*.

Ачеастъ днвартуре саѣ револуциѣне днпрециѣрѣл соарелѣи, не каре о фаче дн 365 de zile (5 оаре, 48 minxte, 45 секѣnde), продѣче пѣрѣта *miu-kare ansam* а соарелѣи ши челе *patrs anotimpri*: притѣвара, вара, тоа-тна, еарна.

Афаръ de пѣтѣнтѣ се маї пѣмеръ планете, каре ка ши дѣнсѣл фи-индѣ днзѣstrate de о дндоитѣ миш-каре, сфѣршескѣ револуциѣнеа лор днпрециѣрѣлѣ соарелѣи, днтр'ѣнѣ timpѣ маї скѣртѣ саѣ маї днделѣнгатѣ.

Ачеаста totime de стеле, алѣ кѣ-рора центрѣ саѣ пѣнтѣ днп мизлокѣ este соареле, се пѣметѣ *cicte ms.лѣ со-ларис*. Еатѣ планетеле каре алкѣтѣескѣ ачестѣ cicte мѣ: Меркѣрие, Виенереа, Пѣ-тѣнтѣлѣ, Марте, Веста, Цѣна, Череса, Пала, Цоеа, Сатѣрнѣ, Зранѣ, Нептѣнѣ.

§ 2. Пѣтѣнтѣлѣ аре фиѣра ѣнѣи

търъ саѣ сферoidѣ, адикъ глобѣ тър-
тилѣ ла амандозе капетеле, каре
се пѣтескѣ полспї.

Кѣткѣ пѣ-
тѣнтѣлѣ есте роѣндѣ сѣнтѣ довезі:

а) Форма чеа роѣндѣ а тѣтѣропѣ
челор-лале трѣпѣрї черешї;

б) Ътѣра чеа роѣндѣ не каре о
фаче пѣтѣнтѣлѣ лп лпѣнтѣчїмїле лѣнеї;

в) Черкѣлѣ орїзонѣлѣ, (везі § 3);

г) Обсервѣчїзнеа кѣ, лп кѣтпїїле
челе лпїнсе саѣ лп тѣрї, маї лп-
тѣї вїдемѣ вѣрѣвѣрїле лѣкрѣрїлор де
каре не апроїемѣ шї апої трѣпѣлѣ шї
пѣрѣїле лорѣ де цїосѣ;

д) Кѣлѣторїїле лппрежѣрѣлѣ пѣ-
тѣнтѣлѣ.

§ 3. Орїзонѣ се пѣтеште партеа
чеа роѣндѣ а глобѣлѣ не каре о ве-
демѣ прѣтѣлїндїнеа, кѣндѣ прївїреа
поасѣрѣ пѣ есте лпнпїедїкатѣ де вре
знѣ лѣкрѣ. Орїзонѣлѣ дѣчї есте знѣ

планъ роландъ саъ черкѣ, асѣпра кър-
рѣа нѣ се наре къ се разъмъ черкѣлѣ.
Пѣнтърѣе дѣн опѣзонѣ дѣн каре не
тоатъ зѣоа вѣдемъ къ рѣсарѣ шѣ а-
пѣне соарѣле, нѣ дѣсеамнѣ чѣле
pater noster cardinalis каре сѣнѣ:
prescriptis саъ *oculis*, елѣ еѣе пѣн-
ѣлѣ де не опѣзонѣ, ѣнде вѣдемъ къ
рѣсарѣ соарѣле; *apostolus* саъ *vestis*
еѣе пѣнѣлѣ ѣнде соарѣле апѣне;
meaz-zu саъ *cordis* еѣе пѣнѣлѣ де
не опѣзонѣ деасѣпра къррѣа сѣ со-
арѣле ла амеазъ-зѣ; *meaz-noante* саъ
porcus еѣе пѣнѣлѣ де не опѣзонѣ че
сѣ къ тоѣл дѣпротѣва чѣлѣ де ла сѣдѣ.

§ 4. Спре а не дѣмѣѣдоша пѣ-
мѣнѣлѣ дѣнѣрѣнѣ кѣѣ ка сѣ'лѣ пѣ-
темъ прѣвѣ дѣн дѣнѣрѣѣмеа лѣ, нѣ сѣр-
вѣмъ саъ къ *globus* каре еѣе о
воамѣ че нѣ дѣнѣнѣшеѣ фѣгѣра чѣа
адѣвѣратъ а пѣмѣнѣлѣ, саъ къ *xpr-*

цїле каре не о сѡрафацѣ неведѣ
 нї днѣшошазь орї пѣмжнтѣлѣ днѣрегѣ
 шї атѣнчї харта се пѣмеште *Мана-*
мондѣ саѣ *планисферѣ*, орї пѣмаї о
 парте а пѣмжнтѣлѣ, кѣндѣ атѣнче се
 пѣмеште *хартѣ генералѣ*, саѣ нї днѣ-
 фѣшошазь пѣмаї о царѣ, кѣндѣ атѣнче
 се пѣмеште *хартѣ специалѣ* орї *пар-*
тикларѣ.

§ 5. Спре а детермина пѣсъ-
 тѣра пѣнтѣрїорѣ саѣ пѣрѣїорѣ челорѣ
 маї днѣсепнате а ле пѣмжнтѣлѣ, с'аѣ
 днѣкїпѣїтѣ маї мѣле черкѣрї трасе не
 сѡрафаца глобѣлѣ пѣмжнтѣскѣ; челе
 маї днѣсепнате дїн еле сжнтѣ:

а) *Ексаторѣлѣ* саѣ лїнїа-черкѣ, ел
 днѣїнѣ пѣмжнтѣлѣ дренѣ ла мїзлокѣ;
 екѣаторѣлѣ стѣ ла о депѣртаре екѣаль
 (днѣтокма) де амѣндоѣе полѣрїле шї елѣ
 днѣпарте глобѣлѣ днѣ доѣе *емїсфере*
 (днѣмѣтѣдї де сфере), адїкѣ днѣ *емї-*

сфера бореалъ саѣ де меазъ-ноап-
те ши дн *емисфера астралъ* саѣ де
меазъ-зи.

в) *Меридианеле* сжнтѣ черкърї тра-
се днпредїзрѣл глобълї, каре дн-
сѣ трекѣ прип полърї; Фіе-каре ме-
ridianѣ днпарте глобълѣ дн доѣе е-
мисфере: дн *емисфера ориенталъ* саѣ
ресерїтеанѣ ши дн *емисфера оквиден-
талъ* саѣ анѣсанѣ.

в) *Черкърїле паралеле* сжнтѣ а-
ша нѣмїте, пенїтрѣ кѣ се днкїпѣескѣ
trase паралелѣ саѣ дн деоптрївѣ де-
partare кѣ екѣаторѣлѣ.

§ 6. Кѣ черкърїле де маї сѣсѣ
арѣлате не севрїмѣ де а determi-
na ачѣеа че се нѣмемте *лнпрїте*
ши *лѣцїте* *географїкѣ*. Пен-
трѣ ачестѣ сѣжршїтѣ с'аѣ днпърїїтѣ
екѣаторѣл дн 360 пърїї, тїете де
180 meridiane нѣмїте *градспї де*

луните. Децъртаеа де ла опі ка-
ре дин ачесте пѣнтѣрї, еарѣ маї о-
вїчнїтѣ де ла мерїдианлѣ инсѣлеї
Феро, тѣсѣратѣ пе екваторѣ нї дѣ
лунитеа ресѣрїтеанѣ шї ансѣанѣ,
фїндѣ кѣ еле се пѣнтѣрѣ дн фацѣ
саѣ дндѣрѣнтѣ. Толѣ дн ачестѣ кїнѣ
ка екваторлѣ с'аѣ дмпѣрїїлѣ шї ме-
рїдианїле дн 180 пѣрїї еквале, тѣїете
де 180 де черкѣрї паралеле, пѣмї-
те *градѣрї де луните бореалѣ саѣ*
асѣралѣ, фїндѣ кѣ ачесте се тѣ-
сѣрѣ де ла екваторѣ дн сѣсѣ саѣ
дн цїосѣ.

§ 7. Днтре черкѣрїле паралеле кѣ
екваторлѣ, сѣнтѣ патрѣ: *Тропїклѣ*
Раклї че сїѣ спре меазѣ-ноанте;
Тропїклѣ Капрї ла меазѣ-зі; *Чер-*
кклѣ поларѣ арктїкѣ де ла меазѣ-
зі-ноанте шї *Черкклї поларїс антар-*
ктїкѣ де ла меазѣ-зі. Ачесте патрѣ

Черкърі дѣларіѣ сѣрафаца глоблѣ
дн чинчї пѣрци саѣ *Zone*, каре дѣпѣ
Фелѣлѣ кѣлареї че аѣ, адикѣ а кли-
меї се пѣтескѣ: *dsoe zone дѣгецате*
зна ла меазѣ-поанте шї алта ла меа-
зѣ-зі; (дѣндереа лорѣ еcle de ла
полѣрї пѣпѣ ла черкѣрїле поларе;) *dose*
zone сїжтпѣрате каре се афлѣ дѣ-
тре черкѣрїле поларе шї тропїче; о-
зонѣ калдѣ саѣ *toridѣ* каре се а-
флѣ дѣтре тропїче ла мїзлокѣлѣ пѣ-
тѣнтѣлѣї.

II Кѣнодїндї генерале де Географїе
Фїсїкѣ.

§ 8 Пѣтѣнтѣлѣ саѣ глоблѣ пострѣ
се алкѣлѣше дїн 3 пѣрци де кѣпїте-
нїе каре-сѣ: *Церїна, Ана* шї *Аерѣл*.

§ 9 Пѣтѣнтѣлѣ саѣ церїна алкѣ-
лѣше трѣлѣлѣ челѣ вѣртосѣ алѣ гло-
блѣлѣ шї фѣндѣлѣ *тѣтрорѣ* апелорѣ.
Дѣндереа анеї каре кѣпрїнде треї

пърци дин съпрафаца глобълї се пѣ-
 менте *Oceanſ* саѣ *Mare*. Пѣтѣп-
 тѣрїле че се рїдїкѣ песте апа тѣреї
 шї кѣндѣ'сѣ фоарте дѣтїнсе се пѣ-
 мескѣ *Kontinente*, еарѣ кѣндѣ'сѣ
 маї пѣтїнѣ дѣтїнсе се пѣмескѣ *инсе-*
ле. *Контѣрѣлѣ* саѣ марїнеа контї-
 нентелорѣ шї а *инселелорѣ* пе каре
 ле дѣкѣпѣтѣрѣ ашеле тѣреї се пѣ-
 мескѣ *цертѣрї*. Маї тѣлте *инселе*
 ашезате пѣ пре департе знеле де ал-
 теле алкѣтѣескѣ о *грсѣ де инселе* ;
 маї тѣлте грѣе де *инселе адѣпате*
 дѣтѣ'о парте де *маре алкѣтѣескѣ знѣ*
архїпелѣ. О *вѣкатѣ* де пѣтѣнтѣ ка-
 ре есѣ дѣ *мареа*, шї каре пѣ се
 знеште нїчї дѣтѣ'о парте кѣ алѣ *вѣ-*
катѣ се пѣмеште *пенїнселѣ* ; о *пенїн-*
селѣ де *тоѣ* дѣгѣстѣ шї *лѣгѣ* се
 пѣмеште *лїтѣ де пѣтѣнтѣ* О *вѣ-*
катѣ де пѣтѣнтѣ *рестѣпѣсѣ* дѣтѣре

doze mърї каре знеште ла знѣ локѣ
doze инсале, саѣ о пенінсѣль кѣ кон-
тинентѣль се нѣмеште *ictmѣ*. О днѣл-
пѣтърѣ де пѣмжнѣ фоарте днaintатѣ
дн marea се нѣмеште *promontorie*
саѣ *капѣ*.

§ 10 Шърдїле челе марї але О-
чеанѣлї се нѣмескѣ *Мърї*. О парте
de mare каре интрѣ мѣлтѣ дн зскаѣ
се нѣмеште *гольфѣ*; знѣ голфѣ мїкѣ
се нѣмеште *баїе*; днфѣндѣтѣрїле челе
маї мїчї не каре marea ле фаче дн
цертѣ, шї каре сервескѣ корѣвїлорѣ
de адѣностѣ дн контра вѣнтѣрїлорѣ
се нѣмескѣ *портѣрї*, *ліманѣрї*. Голфѣ-
рїле челе маї днїнсе каре нѣ се
знескѣ кѣ Очанѣлѣ де кѣтѣ прїн нї-
ште ешїрї днрѣсте, се нѣмескѣ мърї
їнтерїоаре саѣ *медїтеране* (мърї
дїн пѣхнїрѣ). О парте de mare ре-
сїржнєсѣ днпре дозе зскаѣтѣрї каре з-

nemte dose търї се нѣмеште *фрелѣ*,
стржнтоаре саѣ *пасѣ*.

Дн Очанѣ шї дн челе-лале пърдї
але сале се днсампъ dose мїшкърї
регълате прїчинїте дїн днпрїрїреа
соарелї шї а лънеї, ачесте сжнтѣ:
флксслѣ кжндѣ тареа дн кърсѣ de
6 оаре се рїдїкъ, шї *рефлксслѣ*
кжндѣ еарьшї дн кърсѣ de 6 оаре
еа скате. Пе лжнгъ ачесте мїшкърї
регълате, сжнтѣ шї алтеле каре се
афлъ дн деосебїте пърдї але Оча-
пълї шї каре дїнѣ зпѣ дръмѣ регъ-
латѣ, ачесте се нѣмескѣ: *кспїнтсрї*,
шївоае, кърсърї.

§ 11. *Сспрафаца* контїнїтелорѣ
нѣ есте де-о-подрївъ дн конфїгъра-
реа са; еа нї днфъдошазъ *днълцѣ-*
тсрї, *днфсндѣтсрї* шї *шессрї*. Челе
маї тарї днълдътърї але пѣтжнтлїлї
се нѣмескѣ *Мснцї*; челе маї мїчї се

пѣтескѣ *колпиче*. Фие-каре мѣнте
аре треї пѣрци де кѣпетение: *вжрвѣлѣ*
саѣ партеа де сѣсѣ, *пичорѣлѣ* саѣ
партеа де цѣосѣ, ши *коаста*, партеа
кѣпринсѣ дѣнтре вжрвѣ ши пичорѣ. Вжр-
вѣрѣле мѣнцилорѣ се пѣтескѣ *пѣкспѣ*,
цѣкѣлѣ. Мѣнци паре-орѣ сѣнтѣ дес-
пѣрцирѣ; еї, дѣн дѣтѣроливѣ маї де
мѣлте орѣ дѣсѣ адѣнаци дѣн грѣле ши
лѣнцирѣ. *Ланцѣ де мѣнте* се пѣ-
теште знѣ шѣрѣ де маї мѣлци мѣнци
а кѣрора базе саѣ пичоаре се алингѣ
саѣ карѣи стаѣ ашѣзаци ка дѣтр'о лѣ-
нѣе знѣлѣ дѣпѣ алѣлѣ. Лѣния вжрвѣ-
рѣлорѣ знѣї ланцѣ де мѣнте се пѣ-
теште *коатѣ* саѣ *кѣреакѣ*; дѣнфѣн-
дѣтѣрѣле дѣнтре вжрвѣрѣле мѣнцилорѣ
алѣкѣтескѣ *трекѣторѣле*, каре фѣндѣ де
толѣ дѣнѣсте се пѣтескѣ: *пасѣ*, *гѣтѣ*,
сѣрѣтѣоаре. Пѣрциле челе доѣе марѣ
але знѣї шѣрѣ де мѣнци се пѣтескѣ:

феце, коакте. Антр'зніреа маї тхл-
торѣ шірєрі де тхнці се пхтеште
грєш, еарѣ адхнѣтхра маї тхлторѣ
грєпе *сїетє*. Пхнтхлѣ дн каре се
днтхлпескѣ саѣ се днкрѣческѣ маї
тхлте шірєрі де тхнці се пхтеште *подѣ*.
Антр'знѣ сїетє саѣ днтр'о грєшѣ де
тхнці се деосевеште *таса централ*
саѣ ланцхлѣ де кѣпїтенїе каре цїне знѣ
дрѣтѣ, апої *лєпїсрелеле* саѣ ратхріле
секондаре (де адоха тхлѣ.) Анфхндѣ-
тхріле каре десартѣ деосевїтеле шірєрі
ші ратхрі але знї сїетє де тхнці
се пхтескѣ *Всі*.

Апѣлїїмїле тхнціморѣ се прецѣ-
ескѣ де ла фаца тѣреї. *Тхнці цошї*
се пхтескѣ ачеї актѣрора днѣлїїме
пѣ трече песте 2000 ' де пїчїoare ;
тхнці де тїзлокѣ ачеї каре се рї-
дїкѣ де ла 2 пѣпѣ ла 6000 де пї-
чїoare , шї *тхнці днпалїї* саѣ *тхнці*

alpină ачеї каре трежъ песте 6000 de пічоаре. Дпълцимеа зндї мѣнте de ла кѣтцѣна саѣ фаца тѣреї се пѣ-
теште *дпълциме абсолютъ*. Дпъл-
цимеа кѣпринсѣ de ла пічорѣлѣ шї пѣ-
пѣ ла вѣрфѣлѣ тѣплетѣї се пѣтеште
дпълциме релативъ.

Вулкани се пѣтешкѣ тѣнциї карї
кѣприндѣ дп сїне матерїї арзетоаре
шї каре дїн тїмпѣ дп тїмпѣ варсѣ
флакѣрї, ченѣшѣ шї петре арзїнде;
матерїа ачеаста се пѣтеште *лавѣ*. Ло-
кѣлѣ пе знде свѣкнеште флакѣра шї
лава се пѣтеште *кратерѣ*.

Вѣрвѣрїле зпорѣ тѣнциї че аз о дпъл-
циме абсолютъ стаѣ аконерїте кѣ омѣтѣ.
Ачеастѣ дпълциме атѣрпѣ de ла клїмї;
свѣѣ екѣаторѣ тѣнциї тревѣе сѣ фїе
de ла 15 пѣпѣ ла 20 мїї de пічоа-
ре дпалдї, пенїрѣ ка сѣ стеїе копє-
рїдї кѣ омєте вечнїче; кѣ кѣтѣ дп-

съ се дитиндѣ спре ползрї, къ а-
тѣта шї днѣдїмеа се чере маї тїкѣ.
Грѣмѣдїтѣрїе де отѣтѣ шї гедѣрїе
че стаѣ не тѣнїїї чеї днѣдїї се нѣ-
тескѣ гецарї.

Шесѣ се нѣтеште тотѣ кѣрїнеслѣ
пѣтѣнтѣлѣї че есте нетедѣ, шї каре
нѣ днѣѣдошазѣ де кѣлѣ пре нѣдїне
зндѣлѣрї дн прївїнѣ кѣ днїндереа
са. Днѣре шесѣрї се деосевескѣ :
шесѣрї ашезате, акѣрора днѣдїме
нѣ трече песте 500 де пїчоаре де
ла фаца тѣреї шї *шесѣрї рїдїкате*
саѣ *подїшрї*. Ачесте маї обїчнїтѣ
аѣ о сѣпрафадѣ зндѣлатѣ шї днѣкар-
катѣ де тѣнїїшорї саѣ деалѣрї, каре
де тѣлте орї дї формезѣ шї мар-
дїнїе.

§ 12. *Апеле* че се аѣлѣ дн зс-
катѣрї се днѣпарїѣ: дн *апеле кѣрїгѣтоа-*
ре шї дн *апеле сїгѣтоаре*. Кѣрѣрїе

челе фелспите де апъ, каре даѣ родни-
чје пѣмжнтѣлѣ шї'лѣ рекорескѣ сжнтѣ:

Исворѣлѣ, есте локѣлѣ де знде лнчене
а еши ана дїн пѣмжнтѣ; дїн їсвоаре се
пакѣ *пѣрвеле* шї лнтр'зніреа маї мѣл-
торѣ пѣрѣе пакѣ *рїспїле*; лнтр'зні-
реа маї мѣлторѣ рїспї пакѣ *флѣвїїле*.
Локѣл знде знѣ рїѣ се варсѣ лн
мареа се нѣмеште *гѣрѣ*; локѣлѣ лн-
тжлнреї а доѣе рїспї саѣ а доѣе флѣ-
вїї се нѣмеште *конфлїнтѣ*. Рїѣлѣ
челѣ маї нїкѣ каре се варсѣ лн ал-
тѣлѣ маї маре се нѣмеште *афлїнтѣ*.
Лнфзндѣлѣра де пѣмжнтѣ не каре о
кѣпрїнде знѣ рїѣ саѣ знѣ флѣвїї де
ла їсворѣ шї пѣпѣ ла гѣра са се нѣме-
ште *албїа рїлї*. Марїїїле знѣї кѣрсѣ
де апъ се нѣмескѣ маїрї саѣ *цѣр-
тспї*; маїлѣ че елѣ ла дреантѣ кѣндѣ
мерцї лн кѣрсѣлѣ апеї се нѣмеште
маїлѣ саѣ *цѣртсѣлѣ дрентѣ*, шї че-

ла-лалиѣ каре стѣ димпроливѣ *талла* саѣ *цертслаѣ стжигѣ*. Кърселѣ знѣи Флѣвиѣ се димпарте дн треї пѣрци: дн *кърсел де есе* кѣтрѣ ісворѣ, дн *кърсел де тизлокѣ* не ма цѣимататеа са ши дн *кърсел де цосѣ* кѣтрѣ гѣра са. Флѣвиїле каре се варсѣ дн тареа прин маї тѣлте гѣрї формиазѣ днпре еле знѣ пѣтжнтѣ каре се пѣтеште *делѣ*. *Каналѣ* се пѣтеште знѣ рїѣ че се фаче де кѣтрѣ оаминї.

Апеле стѣтѣоаре саѣ *лакспїле* ши *еазспїле* сжнтѣ днкѣнциѣрате дн тоате пѣрциле кѣ пѣтжнтѣ ши п'аѣ нїчї о легѣтрѣ пемизлочїтѣ кѣ тареа. Знїле дн лакѣрї сжнтѣ каре прїмескѣ ши скотѣ дн еле апе кѣргѣоаре, ба, кѣте одатѣ кїар Флѣвиї тарї; алтеле п'аѣ нїчї о кѣрцере възѣтѣ. Кѣте о датѣ апеле знѣи Флѣвиѣ саѣ а маї тѣлтор Флѣвиї, маї пайнте де а се скѣрце дн

marea, се дитиндѣ невре зпѣ дермѣ
netedѣ ми алкѣтѣескѣ зпѣ фелѣ де
лакѣрѣ дитинсе каре се леагѣ кѣ ма-
rea, ачесте се пѣтескѣ лагѣне.

§ 13. Маса де аерѣ че дитѣшѣ-
рѣ пѣтѣнтѣлѣ дин тоате пѣрѣиле се
пѣтеште *атмосферѣ*. Дитѣ атмосферѣ
се факѣ тоате феноменѣле саѣ мете-
оареле, прекутѣ: *посрѣи, плоаеа, пе-
гѣра, роса, протороака, гриндина,
неоа, фѣсрѣтѣиле*.

Аерѣлѣ каре дитеште не дитѣтѣлѣ
де а рѣстѣторнѣи екилѣврѣлѣ, прѣдѣче
митѣкареа каре се пѣтеште *вѣнтѣ*.
Вѣнтѣрѣиле дитѣ прѣвѣреа дитѣперѣи лорѣ,
се деосебескѣ дитѣ *вѣнтѣспѣ стѣторнѣ-
че*, дитѣ *вѣнтѣспѣ периодѣче* ми дитѣ *вѣнтѣ-
спѣ скѣмѣбѣчоае*. Дитѣре вѣнтѣрѣиле
стѣторнѣче челѣ маѣ дитѣсемнатѣ есте
вѣнтѣлѣ *ексѣторѣалѣ* саѣ *вѣнтѣлѣ стѣ-
торнѣкс* де рѣсѣрѣитѣ каре домнеазѣ

un zona cea caldă, eală bate de a-
mândoşe latşrile екşаторşлші. Челе
маі днсемпате вжлтşрї перїодїче сжнтş
msconsa каре вате днтре тропїче спре
търїле емїсфереї апşсаше шї песте
о парте а емїсфереї рестърїтене. Сжнтş
вжлтşрї скїмбъоасе каре сş арзълоа-
ре шї фоарте реле пентрş сълътате
асїш-фелїш сжнтş: *Cemnsa*, *Colano*,
Cїроко ш. а. л.

§ 14. Пътжлтşлş че се поате локві
се алкълвеште дїн дозе марї *konti-
ninte* кз їнсълеле лор вечїне шї дїн
трънş *архїпелş mare*. Челş маї дн-
семпнатş дїн ачесте дозе контїнїте
се пжтеште *Астеа-векe*, пентрş кз
пжмаї пе ачеста сїнгърş длş кжпоштеа
оамїнїї чеї векї; чела-латş се пж-
теште *Астеа-позз*, пентрş кз есте
кжпоскълş пжмаї де кжте-ва сжте де
анї. Архїпелşлş челş mare каре с'аш

пѣтитѣ *Asctraliea* сѣ *Oceaniea* се
алкѣтѣште динтр'о инсѣлѣ фоарте ма-
ре (Оланда-Нозѣ) ши динтр'ѣнѣ пѣ-
мерѣ фоарте днсемнатѣ де инсѣле мичі.

Амѣндозе континентеле ши архипе-
лѣлѣ *Oceaniea* алкѣтѣскѣ челе 5 пѣрци
але лѣтеі, кѣре сѣнтѣ:

Asmea-Bene : Асія, Африка, Ев-
ропа; ачесте треі пѣрци се афлѣ
дн емисфера ресѣрїтеанѣ.

Asmea-Nosz : Америка дн емисфе-
ра анѣсанѣ. *Oceania* сѣ *Asctralia*
дн емисфера авѣстралѣ.

Челе маі принѣпале пѣрци але
Oceanslă сѣнтѣ 5, адикѣ :

Oceansl-Mare сѣ *Marea-Pacnică*
че се афлѣ днтрѣ Асія ши Америкѣ.

Oceansl-Atlantickă че се афлѣ дн-
трѣ Европа ши Африка де о парте ши
де алѣ парте днтрѣ Америка;

Oceansl-Indians ла сѣдѣл Асіеі

ші ла оствлѣ Афричеі.

Oceansлѣ - Ангелатѣ Арктикѣ саѣ
Oceansлѣ - Ангелатѣ де ла пордѣ.

Oceansлѣ - Ангелатѣ Антарктикѣ саѣ
Oceansлѣ - Ангелатѣ де ла сѣдѣ.

Din 9,280,000 миле пат. че кѣрпін-
де сѣрафаца пѣмѣнтѣмлі 2,424,000
сѣнтѣ кѣрпінсѣ де континенте ші ин-
сѣле, еарѣ 6,856,000 де тараеа.

Еатѣ сѣрафаца челор 5 пѣрѣї
але лѣтеі :

Australia. 160,000 миле патраде

Europa. 168,000 т. п.

Africa. 545,000 т. п.

America. 668,000 т. п.

Asia. 883,000 т. п.

Чеа таї тарае парте а ѣскаѣрпінорѣ
се аѣлѣ дн емисѣра вореалѣ, пентрѣ
ачеаста еа се ші пѣтеште *Емисѣра*
kontinental. Емисѣра чеа аѣстралѣ,

din kontra ce nămeshte *Етисфера* 'о-
чанікз.

III Колошійці генерале де Географіе
Політікз.

§ 15. Пътжнтзлѣ есте фѣкзіѣ пен-
трз локзінда фѣнтзрілорѣ, дн фрѣнтеа
кѣрора стѣ омѣлѣ. Неамѣлѣ оменескѣ
дѣнт деосевіміле сале дн прівінда
фїреаскѣ се днпарте дн *чїнчї расе*
саѣ соїзрі деосевїте:

а. *Раса-Касказїкз* саѣ албѣ ла
каре се нѣмерѣ тоці локзіторїї дн
Европа, ачеї дн Асіа апсцапѣ шї де
меазѣ-зі, шї ачеї дн Африка де
меазѣ-поапте.

б. *Раса Монголз* саѣ галбѣнтѣ
ла каре се нѣмерѣ локзіторїї дн А-
сіа-ресерїтеапѣ шї де меазѣ-поапте.

в. *Раса-Амерїканз* саѣ арѣтѣ
ла каре се нѣмерѣ локзіторїї дн А-
мерїка афарѣ де Европїї шї ково-

pitorii lorș p̄skv̄dī dn aчел p̄m̄jntș.

г. *Rasa Malezș* саș *Maclinie* ла каре се п̄меръ тоцї локv̄itorii din Oceania шї маї din toate inc̄zлеле Oceansk̄-Indikș.

д. *Rasa Africanș*, *Etiopianș* саș *Neagrъ* ла каре се п̄меръ тоцї negrii din Африка де мїзлокș шї де меазъ-зі.

Mulats се п̄меште копїлїлș п̄скv̄tș dинtr'ънș *Европеш* алвș шї о neagrъ; *Meticș* ачелș п̄скv̄tș dинtr'ънș *Европеш* ш'о *Американъ*. *Креолъ* се п̄меште *Европеш* де ориципъ, каре дпсъ с'аș п̄скv̄tș dn *Америка*.

§ 16. *Неатлїлș* оменескș се алкv̄zеште din ънș п̄мерș de п̄дїзнї шї повоаре, каре маї алесș се deосевескș prin Фелїxрїтеа стъреї сочїале dn каре вїедвескș, prin

а лѣтв еі каре о ворбескѣ ші а реліціѣ неі дн каре бредѣ.

Oaminiі dѣпъ стареа лорѣ соціалъ се дшпартѣ дн попаре чівіліса-те, барваре ші селватиче. Попареле чівілісате веджескѣ дн statѣрі, каре дѣпъ форма кѣртѣреі че аѣ, се деосевескѣ а. дн *Monarxii* (Imперіі, Реціі, Марі-Дѣкатѣрі, Прінчипате, Маргравіате, Ландгравіате, Комтате) ші б. дн *Републісі* (демократиче ші арістократиче).

Toate релігіѣніе кѣпоскѣте алѣ кѣ-рора нѣмерѣ есте фоарте маре се дшпартѣ дн доѣ класе де кѣпеленіе: дн Паганісмѣ саѣ Політеісмѣ ші дн Монотеісмѣ.

Ачеі че бредѣ дн паганісмѣ саѣ політеісмѣ се дн кінъ ідолізорѣ, трѣпѣ-рілорѣ череші, добітоачелорѣ ші трѣ-

първорѣ не-днсафледите дн лѣме.

Ачеї че кредѣ дн monoteismѣ се
днкнѣ зпнї Dзмнезеѣ. Дн ачеасѣ
креднѣ се формезѣ треї марї релнїзнї,
аднкѣ: Крештннїсмѣ лѣ дн каре
кредѣ тоате понозаре лїवलїкате;
Махонетннїсмѣ лѣ дн каре кредѣ
Търчїї шн азте понозаре; шн Іуданїс-
мѣ лѣ дн каре кредѣ Іудейї саѣ
жндовїї.

ГЕОГРАФИЯ СПЕЦИАЛЪ

А МОЛДОВЕИ.

ИДРОГРАФИЯ ШИ ОРОГРАФИЯ.

§ 17. *Шдсетора*. Молдова се афлѣ днтре 45 ші дїшмѣтате ші днтре 48 ші дїшмѣтате grade лѣцїме нордікѣ; ші днтре 43 — 48 grade лѣцїме остїкѣ.

КонФинїїле. Молдова се тѣрцїнеше ла *меазѣ-ноапте* кѣ Бѣковїна де каре се деспарте прїн апа Сѣчевеї шї аче а Молнїдеї; ла *ресерїтѣ* се тѣрцїнеше кѣ Бесарабіа де каре се деспарте прїн Прѣтѣ, Іалпѣгѣ, семне днадїнсѣ аmezate шї прїн валѣлѣ лѣї Траїанѣ; ла *меазѣ-зі* се тѣрцїнеше кѣ Мареа-Неагрѣ, Дѣнѣреа шї кѣ цара-Ромѣнскѣ де каре се деспарте прїн апа Сїретїлѣї шї аче а Мілковѣлѣї; ла *ансес* се тѣрцїнеше кѣ Трансїлванїа де каре се деспарте прїн Карпацї.

§ 19. **Идрографіа** саѣ скріереа апелор.

а. Апе кѣргътоаре.

Тоате апеле кѣргътоаре дін Молдова се дндреантъ спре меазъ-зі а дореї шї се варсѣ дн Дѣнъреа, кѣ каре даѣ дн Мареа-Неагрѣ. Ачесте апе маї марї саѣ мїчї адапъ шесѣ-ріле че се десѣшѣрѣ де ла поалеле Карпаділоѣ. Еле днлеспескѣ родїреа пѣтѣнїлї шї фавореазѣ днтрѣ кѣт-ва шї транспортїлѣ продѣктелорѣ дін дїара де сѣсѣ ла портїріле Дѣнъреї.

Еатѣ апеле дѣнѣ тѣрїтеа лорѣ :

Дѣнъреа есте знѣ флѣвїѣ море че вїне дін мїзлокѣлѣ Еѣропеї, тѣрѣнїеште партеа де меазъ-зі шї де ресерїтѣ а Ромѣніеї, апої фаче ла Галаці о колїѣрѣ че мерѣе пѣлѣ ла Ренї, де аколе колїцеште шї апроане де Тѣлчеа се десѣарте дн доѣе браѣе марї,

дн *бразя Кілії* спре порд'ослѣ чо
 дѣ дн *Мареа-Неагрѣ* ла *Вжлковѣ*; (а-
 честа есте челѣ маї лхнрѣ дїнтре
 toate бразїе *Дѣнѣреї* кѣчї аре ла 60
 де мїї стѣн. молдовї.) шї дн *бразя*
Сжнтсїсі Георгїе каре се дндреауѣ
 спре сѣдѣ-ослѣ джндѣ дн *Мареа* ла
 пѣнтлѣ *Сїжна*. Дїн бразлѣ *Сжнтс-*
лї Георгїе пѣдїнѣ маї пїосѣ де *Тѣл-*
чеа се формезѣ знѣ алїреїлеа бразѣ
 пѣмїлѣ *бразлѣ Ссїнеї* (каре есте
 маї скѣрїлѣ де кѣлѣ челелалїе дозе кѣ
 вр'о 13 мїї стѣн). Ачеста пѣпѣ а-
 кѣмѣ сервеазѣ де дрѣмѣ корѣвїї-
 лорѣ че їнтрѣ шї есѣ дїн прїнчїнате.
Дѣнѣреа фаче дн цертѣрїле *Мол-*
довеї, ла *Галацї* знѣ портѣ маре, аної
 дн бразлѣ *Кїлії* алїе дозе портѣрї,
 знлѣ ла *Ісмаїлѣ* шї алѣлѣ ла *Кїліеа*.
 Анїндереа *Дѣнѣреї* де ла гѣра *Сї-*
релїлї шї пѣпѣ ла *Вжлковѣ* дн мареа

este de 8 поште саѣ 64,000 стѣп-
жъні. Дъпъреа este ісворѣлѣ чел маї
таре де авѣіе алѣ Молдовеї, кѣчі пе
елѣ се адѣкѣ тѣрѣѣріле дїн цѣрі стрѣ-
іне шї се скотѣ продѣктеле дереї.

Прѣстѣлѣ, este челѣ маї таре ріѣ
алѣ Молдовеї. Елѣ ісворѣште дїн тѣн-
ції Карпаці ла тѣргѣшорѣлѣ Вѣскѣѣції
дн Галїціа, інтрѣ дн Молдова пе ла
Боїанѣ, кѣрѣе спре ресѣрїтѣ шї ла Рѣ-
дѣѣці фаче чеа маї таре котїтѣрѣ дн
дрептѣндѣсѣ спре меазѣ-зі шї фор-
тѣндѣ марѣінеа Молдовеї деспре Бе-
саравїа пѣпѣ ла сатѣ Котѣ-Мореї; де
аколе інтрѣ кѣ тотѣлѣ дн Молдова
шї кѣрѣе дн діосѣ пѣпѣ ла Ренї,
знде дшї варѣсѣ апеле сале дн Дѣ-
пъреа. Афлѣінтеле Прѣстѣлѣї дїн а-
дрепанта са сѣнтѣ: пѣрѣѣлѣ Воловѣ-
дѣлѣ, п. Башѣѣлѣ, ріѣлѣ Жїжіа,
шї п. Іаланѣлѣ; афлѣінтѣ дїн а стѣп-

га аре нѣмаї пе п. Нірнова маї дн-
ціосѣ де Котлѣ-мореї. Прѣтлѣ тѣрпн-
дѣсе кѣ апеле ачестеа де вине плѣтиторїх;
ші пе дѣнсѣлѣ ка шї пе Сїпетїх се
дѣкѣ плѣте де керестеле ла Дѣпѣреа.
Прѣтлѣ дн тотл есте лѣнгѣ де 125
міле : дн каре 25 сѣнтѣ дн Авс-
тріа , еарѣ 100 дн Молдова , каре
факѣ 340 мїї стѣнжїні молдовенешї.

Сїпетїслѣ се нѣмеа дн векїме А-
рарѣ. Елѣ їсворѣште дн Бѣковїна де
сѣбѣ поалеле Карпацілорѣ апропе де
сатлѣ Пѣрсѣвѣх ; їнтрѣ дн Молдова
маї дн сѣсѣ де сатлѣ Кїндемїї цї-
нѣтлѣ Дорохоїлѣї, їрече маї прїн мїз-
локѣлѣ цереї шї фаче о днкордѣлѣрѣ
мїкѣ дн ц. Романѣлѣ ; де аколе мер-
це дрентѣ дн досѣ пѣпѣ ла сатлѣ
Фѣнденї ц. Пѣтнеї , де ѣнде апѣкѣ
спре ресерїтѣ мерѣндѣ лїне дреан-
тѣ ка о оарѣ ; де аїче таїе спре меа-

зъ-зі ші фаче чеа маї таре коліхрѣ
дн кърсълѣ сеѣ, еарѣ маї дн сѣсѣ
де Галаці се варсѣ дн Дънѣреа.

Афлѣнтеле Сиретѣлѣ дин а дреап-
та лѣ сѣнтѣ: рѣлѣ Сѣчеава, п. Шо-
мѣзѣлѣ, р. Молдова, р. Бістрі-
ца, р. Тротѣшѣлѣ, п. Шѣтна ші
п. Мілковѣлѣ. Есте де днсемнатѣ
къ кърсѣлѣ рѣрѣлорѣ че даѣ дн Сі-
релѣ слѣ маї дн лініі паралеле. А-
флѣнте дин а стѣнга Сиретѣлѣ сѣнтѣ:
р. Бѣрладѣ ші пѣрѣле: Мѣн-
дрештіі сѣѣ Церѣ, Шошѣлѣлѣ,
Лозова ші Мѣлінѣлѣ Сиретѣлѣ
примѣндѣ дн сіне челе маї тѣле а-
не кърѣлоаре дин деарѣ се фаче рѣѣ
пѣлѣторѣ, ші не дѣнесѣлѣ дѣмѣндѣ маї
тѣле пѣле ла Галаці. Анѣндепеа
ачесѣлѣ рѣѣ дн тотѣ кърсѣлѣ сеѣ есте
маї ла 280 де мѣі стѣн. молдове-
неші.

Бістріца ісвореште дін Карпації Трансільванієі де сѣѣ поалеле мѣнтелѣі Вафра апроаше де Кърлівава, интръ дн Молдова пе ла сатѣлѣ Ша-рѣл-Дорніі, ші мерѣе дрептѣ дн цосѣ пѣпѣ ла сатѣлѣ Оапѣл ц. Неамѣлѣі знде фаче о колитѣрѣ; де аиче дндрѣ-мѣндѣсе дн цосѣ дѣ дн Сиретѣ ла сатѣлѣ Фѣндѣ нѣ департе де Бакѣѣ.

Афлѣнтеле Бістріцеі дин адреанта сѣнтѣ: Бстрічїоара, Таркѣѣлѣ, ші Біказѣлѣ; еарѣ дин а стѣнга: Кѣждїѣлѣ ші Кракѣѣлѣ нѣмїтѣ аша де ла маї мѣлїі крачї аї сеї. Кърсѣлѣ Бістріцеі есте фоарте ре-педѣ, дн кѣлѣ пе алѣеа са се скотѣ дин фѣндѣрїле мѣнѣїлорѣ фелїѣрїте лем-пѣрїї че се днпревѣнѣзѣ ла дѣрареа каселорѣ ші а корѣїлорѣ.

Молдова ісвореште дин Бѣковїна де сѣѣ поалеле Карпаїлорѣ маї сѣсѣ

de Кърлибаба. Еа интръ дн царъ пе
ла сатълъ Бъешъштиі (Корнѣ-Лѣнчіі)
динѣ: Сѣчевіі ші се днтр'ѣнеште кѣ
Сіретіѣлѣ, дн піосѣ de Романѣ. Афлѣ-
интеле Молдовеі дн а дреанта сѣнтѣ:
п. Сѣха, Рѣшка ші Мѣлінѣлѣ че
даѣ дн Молдова ла Корнѣ-Лѣнчеі, п.
Немѣшорѣ (Ozana) нѣ департе de
тѣргѣлѣ Неамѣлѣ дѣ дн Молдова.

Бѣрладѣлѣ ісворѣште дн пѣдѣреа
сатѣлѣ Цѣрценіі динѣт. Романѣлѣ, ші
трече прнп ц. Васлѣѣ, Бѣрладѣ ші Те-
кѣчѣѣ, еарѣ ла сатѣлѣ Шерѣнештіі ц.
Текѣчѣлѣ се варѣ дн Сіретіѣ. Афлѣ-
интеле Бѣрладѣлѣ дн дреанта сѣнтѣ:
п. Бѣрлѣделѣ, п. Ракова, п.
Тѣтѣва, каре ла сатѣлѣ Перескевѣ
дѣ дн Бѣрладѣ, п. Зелетінѣлѣ дѣ
ла Берхечѣѣ. Еарѣ дн а стѣнга
сѣнтѣ: п. Шѣковѣцѣлѣ дн ц. Ва-
слѣѣлѣ, п. Васлѣѣлѣ каре ла по-

litia de acemine pxmipe дѣ дн Бжр-
ладѣ, ші п. Кородѣ дн ц. Текѣчѣлѣі.

Trotsuslă ісворѣште дін Карпаціі
Молдовеі лжпгѣ пасѣлѣ Гіменшѣ цін.
Бакѣлѣі, кѣрде ла вале, апоі ла са-
тѣлѣ Онештіі фаче дн сѣсѣ о котітѣрѣ
ші де аколе плеакѣ дн цѣосѣ джндѣ
дн Сіретіѣ ла сатѣлѣ Домнештіі ц.
Пѣтнеі. Афлѣнтеле *Trotsuslă* дін
а дрепта сжнтѣ: п. Слѣпикѣлѣ, каре
ла тѣргѣлѣ Окнеі дѣ дн елѣ, п. Оі-
тѣзѣлѣ ші п. Кашіпѣлѣ каре ла
сатѣлѣ Онештіі дѣ дн Тротѣшѣ. Дін а
стжнга аре де афлѣнтѣ пе п. Тазлѣѣ
каре кѣ Тазлѣлѣ-Саратѣ ла са-
тѣлѣ Ріпеле се варсѣ дн Тротѣшѣ.

Жіжія ісворѣште дін лакѣлѣ До-
рохоіѣлѣі ші се варсѣ дн Прѣтѣ ла
Скопосені ц. Фѣлчійѣлѣі. Дін фаца
ачестѣі пѣнтѣ се днчепе марцінеа
позѣ а Басаравіеі. Афлѣнтеле *Жіжіеі*

схнтѣ: дин а дреанта Бахлѣялѣ,
каре дѣ дн Жіжіа лжнгѣ сатѣлѣ Кіні-
рештіі сатѣ Цудора ц. Іасіі. Дин а
сѣлнга ц. Івѣнеаса каре се варсѣ
ла сатѣлѣ Енѣреніі дн цінт. Ботоме-
нілорѣ.

Бахлѣялѣ ісворѣште дн пѣдѣреа
Деленіі цін. Ботоменіі, трече прін
Хѣрлѣѣ, прін Подѣл-Ілоаеі ші прін
капітала Іасіі вѣрсіндѣсѣ дн Жіжіеа
ла сатѣлѣ Кінірештіі цін. Іасіі.

Шшїца есте знѣ торінтѣ че фаче
рѣвѣрсѣрі марі ші дѣ дн Сіреліѣ.

Пстна ісворѣште дин Карпаці ла са-
тѣл Нерезі дн фѣндѣл Вранчеі; прїме-
ште пе *Зевала* ші ла Демачіѣ се ѣ-
неште кѣ Мілковѣлѣ.

Мілковѣлѣ есте знѣ ріѣ че деспарте
Молдова де цара Ротѣнеаскѣ, ел кѣ
Пстна ла сатѣлѣ Нѣнештеі се варсѣ
дн Сіреліѣ дн цінѣтѣлѣ Пѣлнеі.

Сечеава ісворъште дін Карпаціі
Бѣковінеі ла сатѣлѣ Ісворѣ ші дѣ дн
Сіретіѣ ла сатѣлѣ Літеніі ц. Сѣчевіі.

Дн Басарабіа днтрѣпатѣ кѣ Мол-
дова днчепжндѣ де ла меазъ-ноанте
се днсеампѣ апеле:

Нірно ва че дѣ дн Прѣтѣ; Са-
рата дѣ дн лакѣлѣ Сарата дн цосѣ
де Леова; Тігечіѣлѣ ші Ларга
даѣ дн Прѣт; Іалпѣцелѣ ші Сал-
чаа даѣ дн Іалпѣгѣ каре фаче мар-
цінеа деспре Басарабіа рѣмасѣ ла
Рѣсія, Іалпѣгѣ се варсѣ ла Болградѣ
дн Лакѣлѣ Іалпѣгѣ. Ріѣлѣ Векіта, р.
Ротѣнда, ші р. Ренеде даѣ дн
Дѣпѣреа.

б. Апе сѣтътоаре.

Дн партеа де сѣсѣ а Молдовеі се
днсеампѣ нѣмаі знѣ сінгѣрѣ лакѣ фі-
рескѣ ші ачеста есте:

Лакѣл *Дорохоіслі* че'і зікѣ ші

Езерялѣ Дорохоїхлї; елѣ се афлѣ лн партеа деспре меазъ-ноанте а Молдовеї лжнгѣ полїтіа Дорохоїх.

Лакялѣ меншешїтї адїкѣ еазялѣ де ла Дракшанї дїн цїнстялѣ Ботшанїї, ачеста'ї челѣ маї mare eazѣ дїн царѣ, ел есте де 840 де фѣлчї дїн каре 120 лсѣ кѣпрїнце де стяхѣ, лн елѣ се варсѣ пѣрѣеле: Сжкна шї Теїшо ара. Дїн а стжнга еазялї стѣ полїтіоара Сялїца, еарѣ дїн а дреанта сатя Дракшанї.

Блїцїле сая лакярїле де лжнгѣ полїтіа Фѣлчїїх: Кжр жо а е а шї До пї чї лн каре дѣ п. Сарата.

Лакялѣ Братешлї се афлѣ лн партеа деспре меазъ-зі а Молдовеї лжнгѣ Галацї лн зпгїялѣ фѣкялѣ де Дзпѣре шї де Прялѣ.

Пе малялѣ стжнгѣ алѣ Прялї лн чепжндѣ де ла Леова се афлѣ: Ла-

кълѣ Саратѣ, Л. Бодѣ, Л. Окій-
 Бѣхней, Л. Черпени, Л. Цірці-
 на, Л. Прѣндѣ, Л. Лѣнга, Л.
 Богата, Л. Бѣрѣ, Л. Маїка-Маре,
 Л. Маїка-Мікѣ, Л. Гілілѣ, Л.
 Паска-Мікѣ, Л. Паска-Маре,
 Л. Лемносѣ, Л. Баїакѣ, Л. Ро-
 шѣ, Л. Балабанѣ, Л. Гѣпноіосѣ,
 Л. Тіносѣ, Л. Млѣдіціле-Марі,
 Л. Млѣдіціле-Мічі, Л. Брѣба-
 рѣ, Л. Фжнтжна, Л. Дрѣчіла де
 Сѣсѣ, Л. Дрѣчіла де Ціосѣ este
 маї mare de кълѣ челѣ дін тѣх, Л.
 Ротѣнда, Л. Білеї днтр'о котѣрѣ
 а Прѣтѣлѣї деасѣпра Братішѣлѣї, Л.
 Чеачелі дн фацѣ де ла Рені.

Лакълѣ Кагълѣ, дн елѣ се вар-
 сѣ рілѣ де асеміне пѣтіре. Лакълѣ
 се днпрехнѣ кѣ Дѣпѣреа прін р. Ве-
 кіта, каре este челѣ маї mare дінтре
 ріврїле Басаравіеї днтрѣпате ла Мол-

дова. Л. Карталѣ, Л. Дервічѣ
din каре кърде дн Дънѣреа рѣлѣ
Potenda.

Лакълѣ Іалпѣгѣ се днтинде де ла
Болградѣ дн діосѣ. Ла капѣтѣлѣ лакълѣ
лѣ спре меазъ-зі есте лакълѣ Къ-
гърлѣих деспѣрѣитѣ де Л. Іалпѣгѣ
prin o шѣшініѣ де пѣтѣнтѣ прѣсте
каре се афлѣ зпѣ подѣ лѣпѣгѣ де 36
де стѣпѣні, Л. Крокодѣлѣ, Л.
Броаска, Л. Сефѣіанѣ, Л. Кат-
лавѣгѣ, дн каре се варѣ де ла
меазъ-поанте рѣ Катлавѣгѣ; дн коа-
да лакълѣ се зпѣеазѣ валѣлѣ лѣ Тра-
іанѣ.

Лакълѣ Kitai дн каре се варѣ
пѣрѣеле: Кѣргѣзѣ шѣ Алиага. Л. Па-
рапара, Л. Галѣлѣштѣі, Л. Це-
бриенѣ, Л. Сасѣкѣ саѣ Кондѣкѣ
дн коада кѣрѣеа се варѣ пѣрѣѣлѣ
Кондѣкѣ шѣ Сарата, Л. Саганѣ, Л.

Бѣдѣрѣ, Л. Аѣи-Дере, Л. Али-
Беї, Л. Кѣрѣдіола, Л. Бѣрнѣ-
Сола, Л. Аѣи-Ібраїмѣ, Л. Ба-
сіранѣ, дн каре се варсѣ пѣрѣвлѣ
Алкаліа. Ачесте треї лакѣрї факѣ
марѣinea Молдовеї чеа маї деспре
ресерїтѣ дїн Басарабіа.

Дїн пѣтѣрѣвлѣ де 56 де лакѣрї
че се афлѣ дн Молдова челе маї
марї сѣнтѣ 11: Л. Дорохоївлї, Бра-
тешвлѣ, Кагѣвлѣ, Іалпѣгвлѣ, Кѣгѣрлѣ-
ївлѣ, Катлавѣгѣ, Чїтаї, Сасїкѣ, Саганѣ,
Али-Беї шї Бѣрнѣ-Сола.

Ане Мінерале. Дн Молдова сѣнтѣ
мѣлте їсвоаре мінерале, днсѣ маї
днсемпнате-сѣ треї:

Борка дн дїнѣвлѣ Neamдѣвлї ла
сатѣвлѣ шї ана де асемїnea пѣмїре,
днтре плаїѣрїле Карпаділорѣ, фїїндѣ
дн зна дїн челе маї селбатїче шї ро-
мантїче пѣсетѣрѣ. Маї дн сѣсѣ де

быле минерале дн тхнці се афлѣ
doxe cascade пхміте а ле Борчеї,
dintre каре зна аре окъdere маї ка
de 10, еарѣ чееа-лалѣ ка de 5
сѣжпжїні.

Стрѣнга дн цїнхлѣ Іасїї ла са-
тхлѣ Крївештїї, кале кѣ пїчїорхлѣ de
о оарѣ de ла Тхргхлѣ Фрхмосѣ пѣ-
пѣ ла еа. Стрѣнга се афлѣ пе-о днѣл-
цїме de dealѣ кїарѣ пе шосоа че
dъче спре Романѣ: треї фжлѣтнї de
анѣ сѣлфхроасѣ (de пхчїоасѣ) аше-
zate днтр'хнѣ редїх, вїндекѣ пе тхлцї
пѣтїмашї.

Слѣпїкхлѣ дн цїнхлѣ Бакѣх-
лхї днтре тхнцї кѣ ане de пхчїоасѣ
шї de ферѣ; проспектхлѣ de аїче е-
сте фоарте romantїкѣ. Быле de ла
Слѣпїкѣ сжнтѣ челе маї ренхміте дн
деарѣ шї челе маї кѣхтате de волнавї.
Афарѣ de ачесте треї їсвоаре минера-

ле, маї есте В ъ і л љ д а спре пордѣ-
вествѣ де ла Іасі кале де 1 оарѣ.

§ 20. **Орографіе** саѣ дескриереа
мѣнцїлорѣ орї а цержтѣлѣї.

Мѣнцїї Молдовеї факѣ парте дїн
сістемѣлѣ мѣнцїлорѣ Карпаці, еарѣ
кѣмпїїле факѣ парте дїн шесѣлѣ челѣ
маре алѣ Европеї.

а. Партеа мѣнтоасѣ.

Карпації прелѣнцїї спре меазѣ-
поанте се потѣ сокотї ка лїнїа дес-
пѣрїтоаре днтре шесѣлѣ челѣ ма-
ре алѣ Европеї ресерїтене шї днтре
сістемѣлѣ челѣ мѣнтосѣ алѣ Европеї
апѣсене.

Карпації се алкѣтѣескѣ дїн треї
пѣрїї де кѣпетенїе, дїн:

Карпації мїчї саѣ апѣсенї,

Карпації пропрїї саѣ марї, шї

Карпації Трансїлванї;

Ла ачешї дїн зртѣ се нѣштерѣ шї

мѣнцїи Молдовеї, каре днчепжндѣ дн сѣсѣ де Фѣлїченї, днчїнгѣ тоатъ преара дн партеа деспре апѣсѣ саѣ дїп-коло де Сїретїх, шї се сфѣршескѣ маї дн дїосѣ де Фокшанї. Карпадїї дн ачеастъ днтїндере петрекѣ дїнѣтрїле: Сѣчеава, Неамцїлѣ, Бакѣлѣ шї Пѣтна.

Дїн Карпадїї Молдовеї се десфакѣ маї мѣлте плаїхрї каре апѣжжндѣ сїпре теазъ-зі дѣпѣ жпѣ дрѣтѣ маї лѣпгѣ саѣ маї скѣртѣ се сфѣршескѣ прїн деалѣрї шї кѣлмї дн ана Сїретїхлї. Днтре плаїхрїле ачесте се днсеампѣ:

Плаїхлѣ днтре рїзрїле Сѣчеава шї Молдова саѣ мѣнцїї де ла Баїа, карїї мергѣ маї пѣпѣ ла Романѣ;

Плаїхлѣ днтре рїзрїле Молдова шї Бїсїрїца саѣ мѣнцїї Неамцїлї, карїї се днтїндѣ пѣпѣ ла сатхлѣ Галбенї;

Плаїхлѣ днтре Бїсїрїца де сѣсѣ шї Борка саѣ мѣнцїї Дорнеї, шї мѣнтеле

Рарълѣ, каре'ї зпѣлѣ дин чеї маї дпалці; асемінеа Піонълѣ саѣ Чеахлѣлѣ, каре есте подълѣ мѣнциморѣ дин Молдова. Дин ачеста се десфакѣ спре ресърітѣ мѣнциі Тазлѣлѣі, каріі се дп-тіндѣ пѣпѣ ла Адїѣдѣ, еарѣ спре апѣсѣ мѣнциі Моїнештіморѣ пѣпѣ ла Окпѣ.

Плаїлѣ динтре пжрѣлѣ Шѣшица ші Троишѣ пѣмітѣ мѣнциі Оїтѣлѣі;

Плаїлѣ динтре Шѣшица ші Пѣтна саѣ мѣнциі Совежеї; ші

Плаїлѣ динтре Пѣтна ші Мілковѣ саѣ мѣнциі Вранчеї, каріі сѣнтѣ токма ла капѣлѣ сѣд-вєстїкѣ алѣ Молдовеї.

Динтре мѣнциі чеї маї дпалці дин Молдова се дпсєатпѣ: Піонълѣ саѣ Чеахлѣлѣ, алѣ кѣрѣіа трѣпѣ таре се дпкордеазѣ ка зпѣ семі-черкѣ прєсте мѣнциі че стаѣ тѣбѣрїці ла пічіоареле лѣі; елѣ пѣтерѣ ла 8000 палме дпѣлдіте абсолѣтѣ ші е

чел маї палѣ munte din Moldova. Partea Пionълѣі деспре ресъритѣ este маї палѣ ши алкѣтеште вжрвѣлѣ нѣмитѣ Папагіа саѣ Фечіоарѣ каре се рідикѣ дн форма зпѣі тѣрнѣ. Partea деспре апѣсѣ се нѣтеште Тѣрнѣлѣ-Бѣтѣлѣі. Халѣѣка, Грїмцоешѣлѣ, Парѣѣлѣ, Лапѣшѣлѣ-de-Сѣсѣ лѣпгѣ Нережа este челѣ маї палѣ дїнтре тоѣі мѣнѣї Вранѣї.

Дѣпѣ мѣнѣї вїнѣ деалѣрїле, каре днчїнгѣ partea деспре ресъритѣ саѣ дїнкоаче de Cıpetıx пѣпѣ дн апа Прѣтѣлѣі. Зпѣ ланѣѣ непрекѣрmatѣ de деалѣрї се днтїнде дїнтр'зпѣ капѣлѣ ла алѣлѣ ал дѣреї пе тоатѣ лїнїа Cıpetıxлѣі. Din ланѣлѣ ачеста маї сѣсѣ de Хѣрлѣѣ се дефакѣ дозе ратѣрї: зпѣлѣ каре тѣече прїн дїнѣтѣрїле Ботшѣнїї ши Іасїї; еарѣ алѣлѣ каре дефѣкѣндѣсе ла Поенїле-Оанѣї маї

дн щосѣ de Тжргълѣ-Фрѣтосѣ, трече
не ла меазъ-зи de ла Іасї, шї се ра-
міфікѣ дн цїнѣтрїле: Васлїѣлѣ,
Фѣлчїѣлѣ, Тѣтова шї Ковѣрлѣѣлѣ.

Пѣмжнтѣлѣ Молдовеї дн а стѣнга
Прѣтѣлѣ este делѣросѣ; деалѣрїле а-
честе пѣдїнѣ маї дн сѣсѣ de сатѣлѣ
Сѣрѣдїка се дефакѣ дн деалѣлѣ ка-
ре петрече тоатѣ Басарабіа шї апої се
тоѣ трагѣ спре меазъ-зи пѣпѣ ла Ва-
лѣлѣ лѣї Траїанѣ. Пѣмжнтѣлѣ de не лжн-
гѣ малѣлѣ стѣнгѣ алѣ Прѣтѣлѣ este
мѣштїносѣ авжндѣ пѣдїне пѣдѣрї днпре
рїѣрїле: Тїгечїѣлѣї, Ларга шї Іалпѣгѣ.

б. Партеа кжмпенеаскѣ.

Шесѣрїле Молдовеї кѣ кжмпїїле еї
маї мѣлѣ саѣ маї пѣдїнѣ ѣндѣлате de
деалѣрї, кѣ кжлѣ мергѣ спре ресерїѣ
шї меазъ-зи, кѣ атѣта се тоѣ ласѣ
дн щосѣ шї интрѣ дн сїстемѣлѣ Ше-
сѣлѣї челѣї маре алѣ Еѣропеї ресерї-

tene. Dънъrea de цѣосѣ кѣ гъріле еї
фаче аштъзѣтра чеа маї mare а пѣтжн-
тѣлѣ Молдовеї, акоперіндѣлѣ де лакърї
ші млаштенї пѣпѣ дн Mapea-Neagrѣ.

Днпре шесъріле Молдовеї се дн-
сеампѣ:

Шеслѣ Cipețislă, ачеста есте челѣ
маї mare шї маї тѣносѣ дн прївїп-
да семѣпѣтрїлорѣ де череале; елѣ
се днтінде де амжндоже малърїле
Cipețislă.

Шеслѣ Prstislă есте днсемнатѣ
пентрѣ тѣлїмеа фжпаделорѣ де пе
каре се косескѣ пенѣтърате слогърї.

Шеслѣ Жїжіеї, шеслѣ Бахлѣлѣ,
шеслѣ Бжрладѣлѣ, ачесте вїнѣ пе
малѣлѣ стжнгѣ алѣ Cipețislă.

Шесл Молдовеї есте пе малѣлѣ челѣ
дрентѣ алѣ алеї де асемїне пѣтїре.

Дѣпѣ шесърї зрмеазѣ вѣїле каре'сѣ
ніште шесърї мїчї дн гѣслате фїїндѣ

prin apropierea muncilor, аша сжнтѣ:

Валеа Бистрицеі, валеа Тазлъвлѣі
ші валеа Тротъшвлѣі.

§ 21. **Produse.** Молдова este una
din țările cele mai bine dezvoltate
ca felurile avuției naturale. An muncii,
cât și cele ші апеле Молдовеі се
гъсескѣ produse ыртъоаре:

Din *minerale* an cîntă muncilor
се афлѣ: ахрѣ, арѣнтѣ, ферѣ, арапѣ,
алабастрѣ, мармърѣ, гранітѣ, іаспичѣ,
варѣ, іпсочѣ, кварцѣ, міка, арсенікѣ,
piatră acru (alabastru), sare ca mi-
ne foarte bogate, фжнтжні де пѣхрѣ,
ржшпѣ, апе мінерале, чеарѣ де пѣ-
тжнтѣ неагрѣ, кѣрвжні де пѣтжнтѣ,
амбѣр (кіхрімбаріх) галбенѣ ші неагрѣ.

Minerale de ахрѣ ші де арѣнтѣ а-
кѣта сжнтѣ неахкрѣоаре, апсѣ din
vechime an cîntă Сзчевіі ера мо-
netarie; аколе din ахрѣлѣ кѣлесѣ de

prin різріе тѣнцилорѣ де кѣтрѣ аѣрарі се тѣа монедѣ.

Мінеріе де саре саѣ гроніе де ла Окпѣ де демѣлѣ се лѣкреазѣ ші скотѣ пе фіе-каре аѣ міліоане де окѣ, пентрѣ тревѣнда дереі ші пентрѣ комерцѣлѣ дін афарѣ. Ан аѣлѣ 1846 с'аѣ скосѣ песте 27 міліоане де окѣ, аѣта кредемѣ кѣ сѣ скотѣ ла 35 міліоане. Калітатеа сареі дін Молдова есте маі възѣ де кѣтѣ аѣеа дін Цара-Ромѣнеаскѣ ші Галіціа, кѣчі ла 1-окѣ саре дін Молдова, респѣнде 1-окѣ 1-літрѣ ші 50 драмѣрі де аѣеа дін Ромѣніа, ші 1-окѣ 89 драмѣрі де аѣеа дін Галіціа.

Ан Басарабіа сареа се скоате дін лѣѣріе де пе лѣпѣ Мареа-Неагрѣ каре се пѣтескѣ Тѣзлале.

Фѣнтѣніе де пѣкѣрѣ лѣкѣ се лѣкреазѣ ші даѣ матеріалѣ ан де аѣіѣсѣ

pentru treburile din țeară. Пъкъ-
ра астьзі се днтревіндеазъ ши ла
фачереа газълі фотоценѣ pentru лъмі-
натълѣ політілорѣ.

Din *Vegetale* се днсеампъ къ
din кампні де пе огоаре се кълегѣ:
попшоѣ (порѣтълѣ, маїсълѣ каре
este нѣтримантълѣ де къпетеніе а пѣ-
тантенілорѣ класеі де діосѣ), грѣѣ, са-
каръ, хрішкъ, талаѣ, овѣсѣ, інѣ, кѣпепъ
іхтізнѣ; фасоле, мазере, бобѣ, лінте,
краставеці, бостані, зѣтоші, хар-
вѣжі ш. л. т. Dintre фръкте лібезіле
ші грѣдініле даѣ: пере, мере, гѣті,
персіче, зарзаре, череше, вішіне, прѣ-
не, пѣчі, алѣне, помѣшоарѣ, смеърѣ,
фраці, къпшѣне; еарѣ пріп флорѣріі
се кълівеазъ: стокіні, кастані, міг-
далі ши алѣтѣжі.

Вііле din Молдова продѣкѣ вінаде
алесе, дн кѣтѣ зніле днтре еле пре-

кэштѣ ачеле де ла Одовешті ші Кот-
парі потѣ ривализа кэ маї мълте дин
Еуропа.

Арборіі перодиторі даѣ летне ка-
ре се днтревѣнѣазъ ла дѣрѣрі де
касе, де ваче ші де корѣві, а-
ша есте: стежарѣлѣ ші брадѣлѣ де
каре мънциі стаѣ аконеріці. Нѣкѣлѣ,
теіѣлѣ, чіресѣлѣ, палінѣлѣ се днтре-
вѣнѣазъ ла фачере де мобіле; фа-
гѣлѣ, карпѣнѣлѣ, ѣлѣлѣ, фрасінѣлѣ ші
алте летне се днтревѣнѣазъ пентрѣ
Фокѣ. Арборіі перодиторі еарѣ маї кэ
сеатѣ брадѣлѣ, пінѣлѣ, шнеанѣнѣлѣ, арі-
пѣлѣ, молівѣлѣ, мелезѣлѣ, тіса, стежа-
рѣлѣ, ші местѣакѣнѣлѣ се афлѣ пріп
мънциі; чеіа-лалці арборі ѣтпѣлѣ пѣдѣрїле
ші лѣнчіле цереї.

Пе спинареа Піонѣлѣі креште знѣ
Фелѣ де мъшкіѣ че аре пѣтере ме-
дїчіналѣ ка ші Лїхенѣлѣ де Ісланда,

асемине стезръ, епипере, афине (vac-
cinium myrtilli) зпѣ Фелѣх де помѣ-
шоаръ неагръ плѣкѣтъ ла тѣнкаре;
мерішоаре пѣмѣте зпгѣрешї, каре'сѣ
рошїї шї сеатѣпъ кѣ помѣшоара де
пип грѣдинї; ачесте се кокѣ пе ла
дѣмѣтатеа лѣнеї лѣї Септемврие.

Din *Animale* шї ашѣме динтре
челе селѣатїче се дѣпсеатпъ: зршї,
лѣпї, вѣлпї, вѣрсѣчї, порчї селѣатїчї,
червї, кѣпрїоаре, їепѣрї, веверїѣе,
рѣшї, ждерї. Dintre дѣзмеснїче саѣ
де касъ сѣнтѣ: чїрези де вої, вачї шї
бїволї; тѣрме де ої, капре, порчї шї
ергелїї де каї. Dintre челе сѣзрѣ-
тоаре шї де касъ вѣлтѣрї фоарте тарї,
шоїтї, злї, дропїї, пѣтрѣпїкї, колѣмбї,
гѣпї, гѣпѣше, гѣште, реѣї, кѣрчї,
пѣхпї ш. л. т.

Dintre іпсекте се дѣпсеатпъ: ал-
бїчеле каре де пїп кѣтпїї шї грѣ-

dini кзлегѣ тїере ши чеарѣ; асемі-
не сжнтѣ: гжндачїї де тзрватѣ каре
се днтревзїндеазѣ ла леакзрї, ши вертїї
де матасѣ.

Dintre пештї се афлѣ дн рїзрї:
сompнѣ, моронѣ, чїгѣ, нїсетрѣ, лїнѣ,
крапѣ, шїїкѣ, кострѣшѣ, плѣтїкѣ, ка-
расѣ, кїшкарї ши рачї. Еарѣ дн пж-
расе де ла тжнцї се гѣсекѣ пѣс-
трѣвї пештїшорї мїчї фоарте взнї ла
тжнкаре.

Дн еазрї ши дн апеле вѣлтоасѣ
се гѣсекѣ о тжлцїме неспзсѣ де лї-
пїторї, каре парте се днтревзїндеазѣ
де локзїторї фїїндѣ волнавї, спре лж-
аре де сжнце, парте се вжндѣ pentрѣ
alte церї totѣ спре ачеасѣ днтре-
взїндаре.

§ 22 **Днтпѣрдїреа.** Moldova дж-
пѣ фаца цержтжлжї арѣtatѣ се днт-
парте дн 3 пѣрдї марї:

а. Цержтѣлѣ дѣнтре Карпатѣ шѣ Сѣретѣ сѣбѣ дѣнтпърцитѣ: дѣн реѣѣнеа Сѣретѣлѣѣ де сѣсѣ, реѣѣнеа Молдовеѣ, реѣѣнеа Бѣстрѣѣѣ, реѣѣнеа Тротѣшѣлѣѣ, шѣ реѣѣнеа Шѣшѣѣѣ шѣ Пѣтнеѣ.

б. Церѣмѣлѣ дѣнтре Сѣретѣ шѣ Прѣтѣ сѣбѣ дѣнтпърцитѣ дѣн реѣѣнеа Жѣѣѣѣѣ саѣ де сѣсѣ шѣ дѣн реѣѣнеа Бѣрладѣлѣѣ саѣ де цѣосѣ.

в. Цержтѣлѣ Басараѣѣѣ дѣнтре Прѣтѣ, Басараѣѣѣ Рѣсаскѣ, Дѣнпѣреа шѣ Мареа-Неареа сѣбѣ дѣнтпърцитѣ: дѣн реѣѣнеа де сѣсѣ саѣ дѣлѣроасѣ пѣпѣ ла Валѣлѣ лѣѣ Траѣанѣ шѣ дѣн реѣѣнеа де цѣосѣ саѣ мѣлѣштѣноасѣ, пѣпѣ дѣн Дѣнпѣреа шѣ Мареа-Неагрѣ.

Молдова дѣн ачѣсте треѣ пѣрѣѣ кѣпрѣнде пѣсте 3 мѣлѣоанѣ шѣ цѣѣмѣѣтѣте де Фѣлѣѣ, дѣнтре карѣ 625,570 Фѣлѣѣ, ѣсте пѣѣмѣнтѣлѣ Басараѣѣѣ а-пѣкѣсѣтѣ ла Молдова.

§ 23. **Трекѣторіе.** Пънтъріе пе
unde локѣторіи дин деаръ ши чеї дин
афаръ потѣ съ еасъ ши съ интре дн
Молдова сѣнтѣ 27: еле стаѣ днши-
рате пе марѣinea деспре Рѣсія, Тър-
чіа, Принѣпатѣлѣ-Ѣнитѣ алѣ Ромъніеї
ши деспре Австріа.

Пе лінія Прѣтѣлѣї деспре Рѣсія
3: Рѣдѣтѣцїї дн цинѣтѣлѣ Дор-
хоїлѣї, Стефънештії дн ц. Бото-
шенілорѣ ши Скъленії дн ц. Іасїї.
Пе лінія хскатъ тотѣ деспре Рѣсія
4: Кърпіненії, ши Комра-
дѣлѣ амѣндозе дн ц. Кагѣлѣї;
Кѣвѣїѣ, ши Татарѣ-Бѣнарѣ дн
ц. Ісмаїлѣї.

Пе лінія Дѣнѣреї деспре Търчіа 7
Галацїї дн цинѣтѣлѣ Кѣвѣрлѣїлѣї,
Рені, Карталѣ, Рапїда, Іс-
маїлѣлѣ, Кїліа ши Вѣлковѣлѣ
токта ла Мареа-Неагрѣ, трѣсшесе

лн цінствлѣ Ісмаїлвлѣ.

Пе лінія деспре Ротѣнія дін Принципале-Џніте 2. Вѣденіі лн цін. Ковэрлѣвлѣ ші Фокшаніі лн ц. Пѣтнеї.

Пе лінія деспре Трансїлванія 5: Совежа лн цінствлѣ Пѣтнеї, Оїтзвлѣ, ші Котънештіі амѣндозе лн ц. Бакъвлѣ; Прїсеканіі ші Біказвлѣ амѣндозе лн ц. Неамцвлѣ.

Пе лінія деспре Бѣковїна 6: Дорна, Корнѣ-Лѣпчеї ші Німерніченіі тѣстреле лн цінствлѣ Сѣчевїі; Бѣрдѣженіі лн ц. Ботошенїорѣ; Міхаїленіі ші Маторніца амѣндозе лн ц. Дорхоївлѣ.

§ 24 **Дрѣмѣріле.** Доже лінії де дрѣмѣрі шоселѣите сѣнтѣ каре петрекѣ Молдова де ла меазъ-поанте ла меа-

зъ-зі; зна дін коаче ші алта дін-
коло де Сіретѣ.

Чеа днтѣіа се днчепе де ла
Міхаілені ші се сфѣршеште ла Галаці.
Ачеастъ шосеа трече прін Бѣчечеа,
Ботошені, Хѣрлѣѣ, Подѣлѣ-Ілоаеі,
Іасіі, Васлѣіѣ, Бѣрладѣ, Текѣчіѣ, Фѣн-
дені, Пенезъ, ші се тѣнтѣе ла Галаці.

Чеа адоѣа саѣ шосеаоа де пе Сіретѣѣ
днчепе де ла Німернічені, трече прін
Фѣлтїчені, Сабаоані, Романѣ, Бакѣѣ
Апѣдѣ, Мѣрѣшѣшї, ші се тѣнтѣе ла
Фокшані.

Афарѣ де ачесте доѣе лініі марї
се маї днсеамнѣ дрѣтѣрїле секондаре:

Лїніа де шосѣ де ла Фѣлтїчені ла
Корнѣ-Дѣнчеі.

Лїніа де шосѣ де ла Іашї, прін
Подѣлѣ-Ілоаеі ла Романѣ.

Лїніа де шосѣ дїнтре Бакѣѣ, О-
кнѣ пѣпѣ ла Оїтѣзѣ.

Linia de șosea de la Tekuchia la Focșani.

Drumurile de competenție din Basarabia anexată sunt două: unul pe șosea și altul pe apă.

Челъ дѣлѣхъ дѣчепе де ла Леова ши мерде дѣ цѣосѣ ла Кагѣлѣ, апої трече Валѣлѣ лѣї Траїанѣ ла сатѣлѣ Вѣлкѣнештії ши дѣ дѣ Болградѣ; де аїче се дѣдрепантѣ спре коада лакѣрилор: Катлавуѣгѣ, Кітаї, Сасікѣ ши мерде пе лінія тѣрѣнашѣ деспре Басарабія Рѣсіей. Челъ алѣ доїлеа дѣчепе де ла Галаці пе Дѣнѣреа дештинзіндѣ ла Рені, Істамѣлѣ, Кілія ши пѣлѣ ла Вѣлковѣ дѣ Мареа-Неагрѣ.

Дѣ Басарабія се дѣсеантѣ: Валѣлѣ Романілорѣ каре дѣчепе де ла Леова ши трече пе ла Кѣѣшені дрентѣ дѣ Ністрѣ, асеміне Валѣлѣ лѣї Траїанѣ каре дела Ваѣлѣ-лѣї-Ісакѣ мерде tot prin коада лакѣрилор дела Дѣнѣре.

§ 25. *Linia Poştelor din Moldova.*

ДЕСПЪРЦІРЕА I.

Din Iaşi la Скълені.

Din Iaşi la Поені, Поеана-Кърпелъі, Мовілъ, Солеші, Васлѣі, Красна, Доколіна, Стржнтъръ, Бърладѣ, Перескѣв, Берхечѣх, Теквчѣх.

Din Поеана-Кърпелъі la Бънеші, Хѣші, Дръпчені.

Din Хѣші la Леова.

ДЕСПЪРЦІРЕА II.

Din Теквчѣх la Фърчені, Фокшані.

Din Теквчѣх la Торчеші, Фъндені. Пенеѣ, Шервеші, Сардарі, Галаці, Въдені.

ДЕСПЪРЦІРЕА III.

Din Подълѣ-Іалоаеі la Белчеші, Хърлѣѣ, Въдені, Кодълѣѣ, Ботошані, Квкоръні, Бєрта, Міхаілені, Дорохоіѣлѣ

ДЕСПЪРЦІРЕА IV.

Din Iaші ла Подълѣ-Іагоаеі, Тжрг-
гѣ-Фрѣмосѣ.

Din Тжргѣ-Фрѣмосѣ ла Мірчешті,
Ніспорешті, Крістешті, Капѣлѣ-Деалѣ-
лѣі, Фѣлїчені.

Din Мірчешті ла Романѣ, Галбені.
Бакѣѣ, Лѣнка-Маре, Мѣндришка, А-
цїѣдѣ, Мѣрѣшешті, Фокшані.

Din Мѣрѣшешті ла Теквчїѣ.

Din Ніспорешті ла Борніш, Піатрѣ,
Бакѣѣ, Орѣша, Тжргѣ-Окнеі.

Din Орѣша ла Фїліпешті.

Din Адїѣдѣ ла Кѣѣѣѣ Фїліпешті.

ДЕСПЪРЦІРЕА V.

Din Дрѣнчені ла Кѣрпїнені, Хѣші,
Леова.

Din Леова ла Кѣрпїнені, Пекеа,
Фрѣмѣшїѣ, Вадѣ-лѣі-Ісакѣ.

ДЕСПЪРЦІРЕА VI.

Din Леова ла Гъра-Епърениі, Констандинѡфка, Кахъл, Гаваносъ, Болградъ, Хаці-Авдѡла, Рени, Галаці.

Din Кахълъ ла Вадълъ-лѡї-Ісакъ, Фрѡтѡшица.

Din Болградъ ла Ташвѡпаръ, Ісмаїлъ, Кіслица, Кара-Ахметъ, Стеовна, Татарвѡпаръ, Фжнтѡна-Ziniлор, Стеовна.

Дипірареа матерііlorѡ

КѢНОШТИЦІ ПЕНЕРАЛЕ.

I. КѢНОШТИЦІ ПЕНЕРАЛЕ де ЦЕОГРАФІЕ Matematikъ.

Фаца

- § 1. Ъніверсалѡ. Стелеле Фіксе. Планетеле. Învărtirea пѣтжнтѡлѡ. Сіstemълѡ соларіѡ. 6
- § 2. Rotăzimea пѣтжнтѡлѡ. Полѡрї. 7
- § 3. Orizonълѡ. Пѣнтѡрїле кардинале, 8
- § 4. Глобълѡ. Mapamondълѡ. Харта. 9
- § 5. Екѡаторълѡ. Meridianиле. Черкѡрїле паралеле. 10
- § 6. Лѡцимса шї лѡцимеа цеографікъ. 11
- § 7. Тропїчеле, Zonеле încecate, стжтпѡрате шї калдъ. 12

II. КѢНОШТИЦІ ПЕНЕРАЛЕ де ЦЕОГРАФІЕ Фісікъ.

- § 8. Цѡрїна. Апа. Аерълѡ. 13
- § 9. Kontinente. Îнсѡле. Архіпелѡ. Peninsълѡ. Лїмбъ де пѣтжнтѡ. Ictmъ. Promontorie. 14

- § 10. Мърї. Голфѣ. Баїе. Портърї.
Мърї interiorare. Фретѣ. Флѣксѣ.
Рефлѣксѣ. Кърїнтърї. 15
- § 11. Мѣнци. Вжрвѣ. Коастѣ. Пичїорѣ.
Ланцѣ de мѣnte. Коамѣ. Трекѣторї.
Феце. Грѣпѣ. Сїctemѣ. Nodѣ de
мѣнци. Маса Централѣ. Вѣї Мѣнци
їїошї. М. de мїзлокѣ. М. Алпїнї.
Їпѣлїtїme абсолѣтѣ. Ї. релатѣвѣ.
Вѣлканї. Лавѣ. Кратерѣ. Гецарї.
Шесѣ. Подїшѣ. 16
- § 12. Ісворѣлѣ. Пжраїе. Рїѣрї. Флѣвїї.
Конфлѣвїнтѣ. Афлѣвїнтѣ. Алвїа рїѣлѣї.
Цертѣлѣ drentѣ. Ц. стжнрѣ. Кѣр-
сѣлѣ de сѣсѣ. К. de мїзлокѣ. К.
de їїосѣ. Делѣ. Лакѣрї. Еазѣрї.
Лагѣне. 20
- § 13. Атмосферѣ. Вжнтѣрї статор-
нїче. В. Перїодїче шї В. скїмѣвѣ-
чїоасе. Мѣсонѣлѣ. Семѣнѣлѣ. Со-
лапо. Сїроко. 25
- § 14. Лѣмеа-Веке. Л. Нозѣ. Оча-
нѣрїле. Сѣпра-фецїле Kontїnїntїлор

în mîle пърате. Емисфера Konti-
nentalъ. E. Oceanikъ. 24

**III Конощици генерале де Географіе
Полицикъ.**

§ 15. Раса Kazkazikъ. P. Mongolъ.
P. Amerikanъ. P. Malezъ. P. Афри-
канъ. Мзлатръ. Meticъ. Креолъ. 27

§ 16. Монархиї. Републичї. Пага-
нистъ. Monoteicmъ. Крештинистъ.
Махometicmъ. Isdaicmъ. 28

ГЕОГРАФИЯ СПЕЧАЛЪ А МОЛДОВЕИ.

§ 17. Пссетра. 31

§ 18. Конфиниле.

§ 19. ИДРОГРАФИЕ: — Дзпъреа. Прстълъ.

Ciretișlă. Bistrița. Молдова. Бър-
ладълъ. Тротъшълъ. Жижіеа. Бахлѣ-
їълъ. Пстна. Мілковълъ. Сучеава.
Нірнова. — Лакълъ Дорохоїлї. Л.
Братешлї. Л. Кагълъ. Л. Іалпггъ.
Л. Китаї. Л. Сасикъ. Л. Бърнѣ-Со-
ла — Борка. Стрѣнга. Слъникълъ. 32

§ 20. ОРОГРАФИЕ. Мзнциї de ла
Баїеа. М. Неамцлї. М. Дорнеї.
М. Тазлълї. М. Moineștilorъ.

М. Оітсзълї. М. Совејкеї. М. Вран-
чеї. - Шесълѣ Сїретїълї. Ш. Прѣ-
тълї. Ш. Жїјїеї. Ш. Бахлїїълї.
Ш. Бърладълї. Ш. Молдовеї. -
Валеа Бїстріцеї. В. Тазълълї. В.
Тротшълї.

- § 21. Prodъкте: Мїнералеле. Ве-
петалеле, Анімалеле. 53
- § 22. Ампърїреа. Partea дїнтре
Карпацї шї Сїреїѣ. Partea дїнтре
Сїретїѣ шї Прѣтѣ. Partea Баса-
равїеї. 58
- § 23. Трекѣторїле 60
- § 24. Дрѣтѣрїле. 61
- § 25, Лїнїа постелор. 70

